Obilježja austrijskog gospodarstva

Škuflić, Ana Maria

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:483183

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-20**

Repository / Repozitorij:

Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ANA MARIA ŠKUFLIĆ

OBILJEŽJA AUSTRIJSKOG GOSPODARSTVA

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

ANA MARIA ŠKUFLIĆ

OBILJEŽJA AUSTRIJSKOG GOSPODARSTVA

Završni rad

JMBAG: 0303073055, redovita studentica
Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Međunarodna ekonomija
Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Ekonomija
Znanstvena grana: Međunarodna ekonomija

Mentorica: prof.dr.sc. Ines Kersan - Škabić

Pula, rujan 2020.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Ana Maria Škuflić, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera Marketinško upravljanje ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

Ana Maria Škuflić

U Puli, 15.09.2020. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Ana Maria Škuflić dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile

u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Obilježja austrijskog gospodarstva koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 15.09.2020. godine

Potpis

_____

Sadržaj

1. UVOD 1

2. GEOGRAFSKA I DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA AUSTRIJE 2

2.1. Geografski položaj i klima 2

2.2. Demografska obilježja 3

2.2.1. Obrazovanje 4

2.2.2. Tržište rada u Austriji 6

2.2.3. Bogatstvo i potrošnja kućanstva 7

2.2.4. Unutarnje i vanjske migracije stanovništva 9

3. AUSTRIJA U EUROPSKOJ UNIJI 12

4. OBILJEŽJA AUSTRIJSKOG GOSPODARSTVA 17

4.1. Struktura bruto domaćeg proizvoda 17

4.2. Konkurentnost austrijskog gospodarstva 19

4.3. Glavni makroekonomski pokazatelji 20

4.4. Izravna inozemna ulaganja (Foreign direct investment, FDI) 26

4.5. Utjecaj globalne financijske krize iz 2008. godine na austrijsko gospodarstvo 30

4.6. Utjecaj krize uzrokovane koronavirusom COVID-19 na austrijsko gospodarstvo 32

4.7. Socijalno partnerstvo 33

5. ZAKLJUČAK 34

LITERATURA 36

POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA 40

SAŽETAK 41

SUMMARY 41

1. UVOD

Austrija je četvrta najbogatija zemlja EU, svrstana je pri vrhu ljestvice po ocjeni kvalitete života, broji gotovo najnižu brojku radnih dana izgubljenih na štrajk, oko 1000 stranih poduzeća i 350 multinacionalnih organizacija izabralo je Austriju za svoje sjedište. Ovo su samo neke od činjenica o Austriji. Što Austriju čini tako uspješnom?

U ovom radu istraženi su i analizirani već postojeći podaci o Austriji. Korišteni su isključivo internetski izvori - službene web stranice i članci u časopisima iz elektronskih baza. Svrha ovog rada je definirati i analizirati obilježja austrijskog gospodarstva kako bi dobio odgovor na prethodno postavljeno pitanje.

Ovaj rad daje pregled trenutne ekonomske i socijalne situacije u zemlji. Započinje uvodom nakon čega se analizira povoljan geografski položaj i uspješni demografski pokazatelji – stanovništvo, zaposlenost, bogatstvo i potrošnja. U trećem poglavlju analizira se austrijski položaj u Europskoj Uniji. U četvrtom poglavlju obuhvaćena je tema rada – navedena su i analizirana obilježja austrijskog gospodarstva. Sektori koji najviše doprinose rastu BDP-a, spominje se turizam kao sve bitniji element u rastu gospodarstva i analizirani su glavni makroekonomski pokazatelji. Isto tako, navode se razlozi zašto je Austrija sve privlačnija stranim investitorima i kakve uvjete poslovanja nudi. Na kraju ovog poglavlja navedeni su postupci vlade za smanjenje štete koje je uzrokovala globalna financijska kriza 2008. godine i koje mjere je austrijska vlada poduzela za brz oporavak od krize. Za kraj se definira socijalno partnerstvo - odnos koji ima važnu ulogu u razvitku zemlje. U radu su korištene metode indukcije, kompilacije, analize i dokazivanja.

2. GEOGRAFSKA I DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA AUSTRIJE

Austrija je smještena u srednjoj Europi, u samom središtu europskog prometa. Glavni grad Beč poznato je središte mnogih poduzeća i organizacija, mjesto gdje se održavaju međunarodne konferencije i kongresi kako bi se raspravljalo o trenutnim izazovima i problemima, kao i izgledima za njihovo rješavanje.

2.1. Geografski položaj i klima

Austrija (službeno Republika Austrija) je srednjoeuropska zemlja ukupne površine 83.879 km². Graniči sa Njemačkom i Češkom na sjeveru, Slovenijom i Italijom na jugu, Slovačkom i Mađarskom na istoku, te Švicarskom i Lihtenštajnom na zapadu, jedine države koje od navedenih nisu članice Europske Unije. Sastoji se od devet neovisnih saveznih pokrajina (Gradišće, Donja Austrija, Beč, Gornja Austrija, Koruška, Štajerska, Salzburg, Tirol i Vorarlberg). Čak više od 70% zemlje čine planine i to Istočne Alpe, a dvije trećine ukupne površine Austrije čine šume i livade, od čega šume zauzimaju otprilike dvije petine zemlje. Samo 32% zemlje nalazi se ispod 500 metara, a najviša nadmorska visina Grossglockner nalazi se na 3.798 metara. Austrijski slikoviti krajolici ubuhvaćaju manje i veće planinske predjele, brda i ravnice. Stanovništvo je uglavnom koncentrirano u slivnim i nisko planinskim krajolicima, kao i u velikim alpskim dolinama. Ukupno 20% stanovnika živi u glavnom gradu Beču. [1]

Obradiva zemljišta nalaze se na istoku zemlje zbog pogodnije klime, više od petine zemlje čine pašnjaci i livade koje se nalaze na različitim nadmorskim visinama. Stočarstvo, uzgoj mlijeka, voćarstvo i vinogradarstvo su dominantne poljoprivredne grane. Prema podacima iz EU, u usporedbi sa ostalim članicama EU, Austrija ima najveći udio ratarskih površina posvećenih organskom uzgoju, čak 20%, te obiluje prirodnim resursima poput željezne rude, bakra, uljena, prirodnog plina. Iskopavanje soli, bakra, olova i željeza ima dugu povijest u Istočnim Alpama. Zahvaljujući

[1] Lernhelfer [web stranica] dostupno na https://www.lernhelfer.de/ (pristupljeno 26.03.2020.)

zemljopisnim uvjetima i velikom broju hidroelektrana, Austrija proizvodi veliku količinu električne energije.

Smještena u srcu Europe, Austrija se nalazi u području umjerene klime. Vremenski uvjeti u zemlji su prilično različiti. Planinska klima zastupljena je u planinskim dijelovima zemlje, dok nizinske regije na istoku i sjeveru obuhvaća kontinentalni utjecaj – hladne zime i topla ljeta zajedno sa umjerenim oborinama kroz cijelu godinu. Jugoistočni dio Austrije ima duža i toplija ljeta, a u zapadnom dijelu zemlje osjeća se utjecaj umjerene atlantske klime – zime su blaže, a ljeta toplija. Ovakva raznolika klima rezultira raznolikim biljnim i životinjskim vrstama.

2.2. Demografska obilježja

Prema podacima iz 2019. godine Austrija broji 8.858.775 stanovnika. U tu brojku ulaze i strani državljani, njih čak 1.438.923, što čini 16,2% ukupnog stanovništva. U 2018. godini u Austriji je prosječno boravilo 2.022.000 osoba s migracijskim podrijetlom, točnije 23,3% cjelokupnog stanovništva.[2] 49.1% stanovništva čine muškarci i 50.1% stanovništva čine žene čiji je prosječni životni vijek 84 godina, a za muškarce 80 godina. Medijan dobi u Austriji je 43,5 godina.

Tablica 1. Stanovništvo Austrije u razdoblju od 2000.-2018. godine

	2000.	2010.	2018.
Ukupno stanovništvo (milijuni)	8.01	8.36	8.85
Rast populacije (%)	0.2	0.2	0.6
Neto migracije (tisuće)	178	267	325

Izvor: Vlastita izrada prema podacima iz Svjetske banke (2020), dostupno na https://data.worldbank.org/ (pristupljeno 29.03.2020.)

[2] Federal Government's official information website on migration to Austria, *Geography and migration* [web stranica] dostupno na https://www.migration.gv.at/en/living-and-working-in-austria/austria-at-a-glance/geography-and-population/ (pristupljeno 05.04.2020.)

Tablica 1 prikazuje kontinuirani rast broja stanovnika izražen u milijunima, zatim postotak rasta populacije te broj neto migracija izražen u tisućama tijekom razdoblja od 2000.- 2018. godine. Statističari predviđaju porast broja stanovnika za više od 9% do 2030. godine, iako će rast biti neravnomjeran. Stopa fertiliteta iznosi 1,53% (2017.), nešto niža od prosjeka Europske unije (1,59%). Takva stopa fertiliteta nije se mnogo mijenjala posljednjih 15 godina te je u ravnoteži sa brojem umrlih. Očekuje se da će se broj djece u dobi od 3-18 godina povećati za 7,9% do 2030. godine. [3]

2.2.1. Obrazovanje

Austrija bilježi rast obrazovanja u granama znanosti, tehnologije i inženjerstva, nedostaje IT stručnjaka, a potreba za takvim radnim mjestima sve više raste. 14,7% odraslih osoba nema niti srednjoškolsku kvalifikaciju, što je ispod prosjeka EU-a od 21,9%.[4] Prema podacima iz 2017. godine, 15,1% diplomiranih studenata dolaze iz inozemstva. Time Austrija ostvaruje, zajedno sa Danskom, četvrti po redu najveći udio u EU, nakon Velike Britanije, Luksemburga i Nizozemske.[5] Udio studenata koji pohađaju strukovne škole ostaje stabilan i znatno iznad prosjeka EU, što je pohvalno zbog prakse i osposobljavanja za daljnji rad, čak polovica obrazovnih programa ima stručne prakse u nastavnom programu.

[3] European Commission, Education and Training Monitor 2019. – Austria [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/education-and-training-monitor-2019-austria-report_en (pristupljeno 05.04.2020.)

[4] European Commission, Education and Training Monitor 2019. – Austria [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/education-and-training-monitor-2019-austria-report_en (pristupljeno 07.04.2020.)

[5] European Commission, Education and Training Monitor 2019. – Austria [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/education-and-training-monitor-2019-austria-report_en (pristupljeno 07.04.2020.)

Tablica 2. Obrazovanje - usporedba Austrije sa prosjekom EU u 2009. i 2018. godini

	AUSTRIJA		PROSJEK EU	
Godina	2009.	2018.	2009.	2018.
Javni izdaci za obrazovanje (% BDP-a)	5.1	4,8	5,2	4,6
Rano napuštanje obrazovanja i usavršavanja (dob 18-24) u % *Domaći učenici* *Migranti*	 6,4 22,0	 5,5 17,0	 13,1 26,1	 9,5 20,2
Visoko obrazovanje (dob 30-34) u % *Rođeni u Austriji* *Migranti*	 23,2 24,1	 42,3 36,8	 33,1 27,7	 41,3 37,8
Omjer 15-godišnjaka koji ne postižu rezultate: *u čitanju* *u matematici u %*	 27,6 23,3	 22,5 21,8	 19,5 22,3	 19,7 22,2

Izvor: vlastita izrada tablice prema podacima sa European Commission (2019), Education and Training Monitor 2019. – Austria, dostupno na https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/et-monitor-report-2019-austria_en.pdf (pristupljeno 30.03.2020.)

Kao što je prikazano u Tablici 2, napuštanje obrazovanja je ispod prosjeka EU, iako ima socijalnih i regionalnih razlika. Kod migranata još uvijek postoji veća mogućnost napuštanja škole nego domaći učenici (17% u odnosu na 5,5%). Osnovne vještine poput čitanja i matematike i dalje su ispod prosjeka EU te ovise o njihovom migracijskom ili socioekonomskom statusu. Stoga je potrebno ulagati u rješavanje ovakvih problema kojima je uzrok vezan uz migracije ili socioekonomski status. Javni izdaci za obrazovanje su u razini sa prosjekom, čak i nešto više od prosjeka EU, ali sami ishodi niži su od očekivanih.

2.2.2. Tržište rada u Austriji

Gospodarski rast i kretanja na tržištu rada razlikuju se između zapada Austrije u odnosu na istok i jug, pri čemu je Beč zauzeo posebno mjesto. Zapad pokazuje visoke vrijednosti BDP-a po glavi stanovnika i visok rast BDP-a tijekom posljednjih godina. Beč ima najvišu stopu nezaposlenosti (10,1% ljudi u dobi od 20 do 64 godine u 2017. u usporedbi s 2,9% u Salzburgu). Što se tiče gospodarskih sektora, došlo je do povećanja zaposlenosti, prije svega u smještaju i ugostiteljstvu, građevinarstvu, kao i trgovini i pružanju stručnih, znanstvenih i tehničkih usluga.[6]

Prema podacima iz 2018. godine oko 73,9% radne snage zaposleno je u uslužnom sektoru, 25,4% u industriji, a manje od 1% u poljoprivrednom i šumarskom sektoru.[7]

Tablica 3. Usporedba stopa nezaposlenosti za Austriju za 2014. i 2019. godinu

Godina	2014.	2019.
Stopa nezaposlenosti u % *Žene* *Muškarci*	5,6 *5,4* *5,9%*	4,5 *4,4* *4,6*
Stopa nezaposlenosti u % *Domaći građani* *Migranata*	 *4,8* *11,2*	 *3,6* *9,1*
Stopa zaposlenosti (15 - 64 godina) u %	71,1	73,6

Izvor: vlastita izrada tablice prema podacima sa Statistik Austria (2020) dostupno na http://www.statistik.at/web_de/presse/122787.html (pristupljeno 02.04.2020.)

[6] Statistics Austria [web stranica] dostupno na: http://www.statistik.at/web_de/presse/122787.html (pristupljeno 24.04.2020.)

[7] Advantage Austria – *Labour Market* [web stranica] dostupno na https://www.advantageaustria.org/international/zentral/business-guide-oesterreich/investieren-in-oesterreich/arbeit-und-beruf/arbeitsmarkt.en.html (pristupljeno 10.07.2020.)

Prosječna nezaposlenost u EU za 2019.godinu iznosi 6,3%, dakle u tablici 3 vidimo kako je Austrija ispod prosjeka sa stopom nezaposlenosti od 4,5%. Nisko kvalificirana radna snaga (oni koji su završili samo osnovno obrazovanje) predstavljaju udio od preko 44% svih nezaposlenih. Rastu zaposlenosti doprinijelo je više poslova sa punim radnim vremenom za muškarce i više poslova sa skraćenim radnim vremenom za žene. Povoljne usluge cjelodnevnog čuvanja djece i cjelodnevne škole pomoglo bi poboljšanju rezultata na tržištu rada, posebno za ugrožene skupine i žene. Austrija ima drugu najvišu stopu zaposlenosti s nepunim radnim vremenom u EU, sa 47,9% nakon Nizozemske što doprinosi razlici u plaćama između spolova. Najveći porast zaposlenosti zabilježen je kod osoba u dobi od 55 – 59 godina, kao i kod osoba sa završenim višim obrazovanjem. Možemo primijetiti smanjenje nezaposlenosti kod migranata sa 11,2% u 2014.godini na 9,1% u 2019.godini.

2.2.3. Bogatstvo i potrošnja kućanstva

Iako je nejednakost u prihodima relativno niska, bogatstvo je i dalje visoko koncentrirano. U 2017. godini najbogatijih 20% kućanstava imalo je raspoloživi dohodak 4,3 puta viši od najsiromašnijih 20%. Iako se taj omjer neznatno povećao u odnosu na 2016., on je još uvijek znatno ispod prosjeka EU od 5,1. Politike za smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti uglavnom su učinkovite. Porezni sustav dobro funkcionira smanjujući relativno velike razlike u prihodima na tržištu i štiti ljude od socijalne isključenosti. Rizik od siromaštva i socijalne isključenosti ostaje stabilan i ispod razine EU, a potrošnja na socijalnu zaštitu jedna je od najvećih u EU.[8] Međutim, za razliku od raspoloživog dohotka kućanstava, Austrija se rangira visoko što se tiče nejednakosti koja je temeljena na neto bogatstvu, uglavnom kao rezultat niskih stopa vlasništva kuća zauzimajući drugu najnižu stopu vlasništva nad kućama u EU [9]. Medijan plaće je 3.820 eura mjesečno, što znači da polovica (50%) stanovništva zarađuje manje od 3.820 eura, dok druga

[8] European Commission, 2019 European Semester - Country Reports [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

[9] European Commission, 2019 European Semester - Country Reports [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

polovica zarađuje više od 3.820 eura.[10] Iako su mirovine uglavnom adekvatne, rizik od siromaštva i socijalne isključenosti za žene starije od 65 godina veći je nego za muškarce, uglavnom zbog rodne razlike u mirovinama.

Domaća potražnja ostala je glavni pokretač rasta zahvaljujući rastu privatne potrošnje, a domaćinstva ostvaruju visoku stopu štednje. To odražava povoljna kretanja na tržištu rada i sve veće plaće, kao i solidan rast ulaganja u poslovni i građevinski sektor.

Slika 1 prikazuje usporedbu duga kućanstava u Austriji sa prosjekom eurozone. Vidimo kako se dug kućanstva kontinuirano smanjuje nakon vrhunca u 2010. godini. U 2018. godini doseže 49,8% BDP-a, što je znatno ispod prosjeka eurozone od 57,7%.

Slika 1. Dug kućanstva - usporedba Austrije sa prosjekom EU u razdoblju od 2006.- do 2018. godine

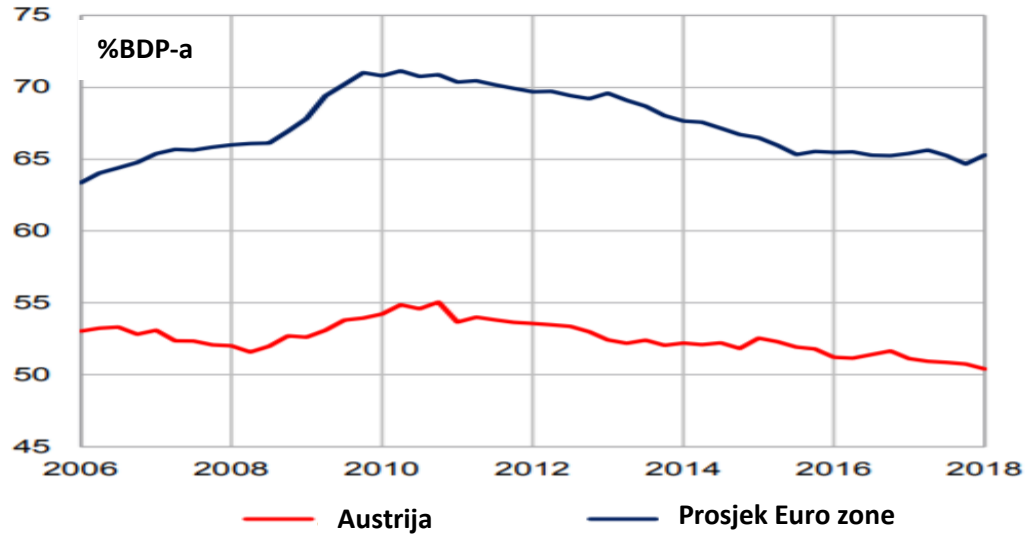

Izvor: OeBFA (2020), Austrijska federalna agencija za financiranje, dostupno na: https://www.oebfa.at/en/ (pristupljeno 22.04.2020.)

[10] SalaryExplorer, Average Salary in Austria 2020 [web stranica], dostupno na: http://www.salaryexplorer.com/salary-survey.php?loc=14&loctype=1 (pristupljeno 22.04.2020.)

Cijene kuća i najamnina porasle su znatno brže od dohodaka. Cijene nekretnina i najamnina kontinuirano rastu od 2005. godine, a na rast cijena najviše je utjecao razvoj Beča i velika potražnja stanova koja je dosegnula vrhunac u 2016. godini i od tada je rast cijena kuća usporio, ponuda stanova se povećala, a potražnja je pala. Unatoč povećanom hipotekarnom kreditiranju, rizici financijskog tržišta zasad su pod kontrolom, iako to zahtjeva strogi nadzor zbog dobivenog upozorenja od strane Europskog odbora za sistemski rizik u 2016. godini. Iako je udio hipotekarnih kredita u 2018. godini iznosio 27,1% BDP-a, to je još uvijek ispod prosjeka eurozone od 36,5% za 2017. godinu. 2017. godine stan od 100 m² koštao je u prosjeku 10,6 puta više od godišnjeg dohotka kućanstva, što je usput viša cijena nego u većini zemalja europodručja.[11]

Općenito, Austrijancima je cijena važan element u odluci o kupnji iako je kvaliteta proizvoda ipak vrlo važna, a potrošači su spremni platiti više za proizvod više kvalitete. Kada je riječ o prehrambenim proizvodima, austrijski potrošači najčešće preferiraju svježe i lokalne proizvode te su zauzeli sedmo mjesto u europskom indeksu kupovne moći koji je objavio GFK.

2.2.4. Unutarnje i vanjske migracije stanovništva

Postoje različite vrste migracija. Ovisno o tome uključuje li prelazak neke granice, oni se nazivaju ili unutarnjim ili međunarodnim migracijskim tokovima. Međunarodne migracije uključuju preseljenje osoba iz jedne države u drugu, pa se također naziva i vanjska migracija. Suprotno tome, sve promjene boravka unutar granica neke zemlje smatraju se unutarnjim migracijama. Unutarnje migracije mogu se dalje razlikovati od promjene prebivališta unutar bilo kojeg entiteta (npr. unutar županija, općina i sl.) bez prelaska administrativnih granica.[12]

Omjer rođenih i umrlih u Austriji je u ravnoteži, većinom neznatno pozitivan, stoga je broj stanovništva u porastu zahvaljujući migracijama u zemlju iz inozemstva

[11] European Commission, 2019 European Semester - Country Reports [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

[12] Statistics Austria, Migration [web stranica] dostupno na: http://www.statistik.at/web_en/statistics/PeopleSociety/population/migration/index.html (26.02.2020.)

koje počinju davnih 1970-ih godina. Migracijska kretanja neravnomjerno su raspoređena u Austriji. Veći gradovi poput Beča i Tirola, te saveznih država poput Donje Austrije i Gradišća, doživljavaju migracijske dobitke, dok se ruralna se područja suočavaju sa migracijskim gubicima.

Slika 2. Međunarodna kretanja stanovništva u Austriji u razdoblju od 2008. do 2018. godine

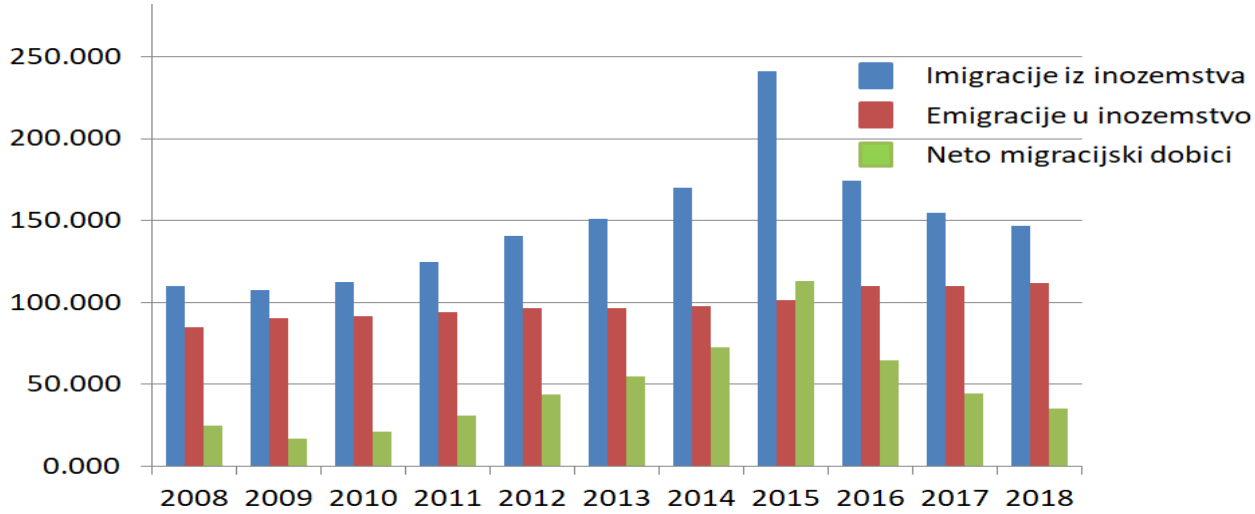

Izvor: vlastita izrada prema podacima sa Statistics Austria, Migration Overview, dostupni na : http://www.statistik.at/web_en/statistics/PeopleSociety/population/migration/migration_total/index.html (pristupljeno 26.02.2020.)

U tablici 2 prikazana su međunarodna kretanja stanovništva u razdoblju od 2008.-2018. godine. Vidljivo je kako je svake godine omjer broja imigracija iz inozemstva u zemlju i emigracija u inozemstvo pozitivan. Najveći broj dolaska migranata zabilježen je 2015. godine u Austriji, ali i u ostalim državama članica EU zbog Europske migracijske krize. U 2018. godini zabilježeno je 146.856 dolazaka iz inozemstva i 111.555 odlaska u inozemstvo rezultiralo je međunarodnim neto migracijskim saldom od 35.301 ljudi.

Što se tiče unutarnjih migracija, prema podacima iz 2018. godine, većina uključuje kratke udaljenosti, točnije 55% kretanja unutar iste općine. Većinu unutarnjih migracija čine osobe u dobnoj skupini između 20 i 34 godina seleći se iz ruralnih u urbana područja. Osobe dobne skupine između 18 i 26 godina sele se u veće

gradove kako bi iskoristili veću ponudu obrazovnih ustanova. U urbanim naseljima stanuje ukupno 58,5% stanovnika.[13]

[13]IndexMundi, *Germany vs. Austria* [web stranica], dostupno na: https://www.indexmundi.com/factbook/compare/germany.austria (pristupljeno 26.02.2020.)

3. AUSTRIJA U EUROPSKOJ UNIJI

Austrijska neutralnost odlučena je 1955. godine kada je Austrijski parlament usvojio Ustavni zakon o neutralnosti Austrije zabranivši članstvo u vojnim savezima, poput NATO-a, uspostavljanje vojnih baza na austrijskom teritoriju kao i sudjelovanje u ratovima. Stranim vojnim zrakoplovima nije dozvoljen let iznad Austrije sve dok se ne obavi procjena od strane austrijske vlasti. Veći dio onoga što se prije nazivalo "politikom neutralnosti" danas je opća vanjska politika države koja naglašava važnost međunarodnih odnosa i nudi svoju pomoć u promicanju mirnog rješavanja sporova.

Godine 1956. Austrija je potpisala carinski sporazum s Europskom zajednicom za ugljen i čelik (ECSC), a tijekom šezdesetih godina pregovori su se vodili radi osiguranja gospodarskog sporazuma između Austrije i Europske ekonomske zajednice (EEZ). Pregovori su uspješno doveli do potpisivanja sporazuma o slobodnoj trgovini s EEZ-om 1972. godine.

Nakon podnošenja austrijske prijave za članstvo 7. srpnja 1989. godine, Vijeće EZ-a složilo se pokrenuti proces pristupanja 28. srpnja 1989. godine, a formalni pregovori o članstvu počeli su 1. veljače 1993. godine. Na referendumu za pristupanje Europskoj uniji 12. lipnja 1994. godine glasalo je 66,58% austrijskog stanovništva. Ugovor o pristupanju i Završni akt potpisani su na Krfu 24. lipnja 1994.[14]

Austrija je postala članica Europske unije 1. siječnja 1995. u četvrtom proširenju EU zajedno s Finskom i Švedskom. Time su omogućena putovanja kroz Europu bez granica, studiranje u drugim državama članicama u okviru programa razmjene EU, tu su i prednosti poput zajedničke valute, pravo stanovanja u bilo kojoj državi članici, sloboda kretanja za sve radnike, a samim tim i slobodan izbor zaposlenja i slobodu pružanja usluga, te slobodno kretanje kapitala i dobara, omogućavajući bescarinsku razmjenu robe bez granične kontrole. Zauzvrat, Austrija

[14] Federal Ministry for Digital and Economic Affairs, *Europe and EU* [website]. dostupno na: https://www.bmdw.gv.at/en/Topics/Europe-and-EU/EU-enlargement.html pristupljeno (02.07.2020)

je dužna donositi propise EU.[15] Austrija je od početka ulaska u Europsku Uniju aktivno sudjelovala u svim institucijama EU (Europski parlament, Europska komisija i Vijeće Europske unije) i konstruktivno oblikovala razvoj EU-a. Nakon predsjedavanja 1998. i 2006. godine, Austrija je treći put predsjedavala Vijećem Europske unije od 1. srpnja do 31. prosinca 2018. Nakon

Članstvo u EU doprinijelo je povećanju bogatstva, životnog standarda i ekonomskog rasta. Ekonomske studije austrijskog Instituta za ekonomska istraživanja (WIFO) iz 2013. godine prikazuju kako se zahvaljujući austrijskom članstvu u EU gospodarski rast svake godine povećao za gotovo 1%.[16] U razdoblju od 1995.-1999. godine povećava se pritisak na uvoz, stoga u tom razdoblju Austrija ostvaruje trgovinski deficit. Širenjem EU-a na istok, neto izvozni položaj Austrije se značajno popravio. Brojne druge studije dokazuju kako austrijsko gospodarstvo značajno koristi od ulaska u EU što se odražava i na otvaranje brojnih novih radnih mjesta. Budući da je oko 70% austrijske vanjske trgovine s državama članicama Europske Unije, unutarnje tržište doprinosi značajnim uštedama austrijskom gospodarstvu. EU je za Austriju najvažnije izvozno i uvozno područje, čak i prije pristupanja EU glavni trgovinski partneri bile su upravo zemlje članice EU, a od pristupanja 1995. godine, austrijski izvoz se utrostručio. Trgovina unutar EU-a čini 71% austrijskog izvoza (Njemačka 30%, Italija 6%, Slovačka 5%), a 78% austrijskog uvoza dolazi iz država članica EU (Njemačka 41%, Italija 6% i Češka i Nizozemska 4%).[17]

Kao relativno malo gospodarstvo, Austrija ima veliku korist od pristupa većem tržištu bez trgovinskih prepreka. Austrijski institut za ekonomska istraživanja (WIFO) prikazao je kako je širenje trgovinskih mogućnosti otvaranjem na istok, zajedno s

[15] Invest in Austria, *Austria in the EU – the advantages* [web stranica] dostupno na: https://investinaustria.at/en/business-location-austria/in-eu.php (pristupljeno 05.04.2020.)

[16] WKO – Austrijska gospodarska komora, *This is Austria - Facts & Figures* [web stranica] dostupno na https://news.wko.at/news/oesterreich/this-is-austria-facts.pdf (pristupljeno 05.04.2020.)

[17] European Union, *Austria* [website] https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/austria_en (pristupljeno 05.04.2020.)

proširivanjem EU, Austriji donijelo dodatni gospodarski rast od gotovo 20 milijardi eura i stvaranje oko 130.000 dodatnih radnih mjesta.[18]

Ulaganja stranih kompanija u Austriji u prosjeku su porasla pet puta nakon ulaska u EU, a najveća ulaganja dolaze iz Njemačke, Italije, Nizozemske i Švicarske. Portfelj izravnih ulaganja u Austriji povećan je s oko 16 milijardi eura u 1995. godini na oko 176 milijardi eura u 2018. godini. Strane podružnice u Austriji zapošljavaju više od 550.000 ljudi u Austriji. Članstvo u EU presudno je za oko 28% izravnih ulaganja. Pored stranih ulaganja u Austriji, od ulaska u EU znatno su porasla i austrijska ulaganja u inozemstvo . Portfelj izravnih austrijskih ulaganja u inozemstvu povećan je na oko 203 milijarde eura u 2018. godini [19]

Austrija je imala najviše koristi od svih sudionika EMU-a od uvođenja eura, s godišnjim povećanjem BDP-a od 0,8% (Njemačka: +0,6%), a glavni razlog je snažan dobitak u konkurentnosti.[20] Analiza Bloomberg Economics-a pokazuje kako je tek manji broj država iskoristio sve beneficije koje pruža zajednička valuta u teoriji optimalnog valutnog područja. Rezultati pokazuju da je eurozona oštro podijeljena. Od 16 testiranih država, njih šest je ušlo u skupinu *dobitnika* zbog pridruživanja, pet je ostvarilo polovičan uspjeh, a preostalih pet u skupini navedeni su kao gubitnici. Među dobitnicima su Austrija, Belgija, Finska, Njemačka, Slovačka i Slovenija.[21]

Prema podacima iz 2018. godine ukupna alokacija sredstava iz proračuna EU-a za Austriju iznosila su 1,953 milijarde EUR (0,51 % gospodarstva Austrije), dok je ukupni doprinos proračunu EU-a iznosio je 3,277 milijardi EUR (0,85 % gospodarstva

[18]European and International Affairs (BMeiA), *Opportunities for Austria* https://www.bmeia.gv.at/europa-aussenpolitik/europapolitik/die-erweiterung-der-eu/chancen-fuer-oesterreich/ (pristupljeno 06.07.2020.)

[19] Auel K. ""The champions of Euroscepticism? Austria's citizens and the EU", *TEPSA – Trans European Policy Studies Association,* 2019., http://www.tepsa.eu/tepsa-brief-the-champions-of-euroscepticism-austrias-citizens-and-the-eu-katrin-auel/, (pristupljeno 06.07.2020.)

[20] F. Breuss, "Effects of Austria's EU Membership", *Austrian Economic Quarterly.* vol. 18, no 2, 2013, str. 111. Dostupno na Ideas/RePEc (pristupljeno 06.04.2020.)

[21] T. Pili, *Tek šest država iskoristilo je sve dobrobiti koje nudi eurozona, a među gubitnicima su tri velika gospodarstva*, Poslovni dnevnik, 2018., https://www.poslovni.hr/svijet/tek-sest-drzava-iskoristilo-je-sve-dobrobiti-koje-nudi-eurozona-348503 (pristupljeno 06.07.2020.)

Austrije),[22] spadajući tako u jednu od deset država članica koje više doprinose proračunu nego što iz njega dobivaju.

Ukupni BDP Europske Unije u 2017. godini dosegnuo je vrijednost od 15.300 milijardi eura prema tekućim cijenama. Austrija se nalazi na 10. mjestu sa udjelom u ukupnom BDP-u od 2,4%.[23]

Austrija je dugo bila među državama članicama EU s najvišom razinom euroskepticizma u stanovništvu, pogotovo nakon referenduma u Velikoj Britaniji. Ipak, većina stanovništva nema ili nikad nije imala želju za napuštanjem EU. Redovne ankete Austrijskog društva za europsku politiku (ÖGfE) pokazuju kako postoji jako mala podrška za Öxit. Iako je podrška austrijskom članstvu u EU s vremenom varirala, rijetko je padala ispod početnih 66,6% stanovništva koji su podržali ulazak u Europsku Uniju 1994. godine. Većina smatra kako je Austrija od članstva u EU imala više koristi nego štete, kao i da su beneficije neravnomjerno raspoređene - najviše velikim tvrtkama umjesto mladim ljudima, poljoprivrednicima, umirovljenicima, malim i srednjim poduzećima.[24]

Koristi koje Austrija ima od sudjelovanja na unutarnjem tržištu mnogo su veće od neto doprinosa proračunu EU. Ekonomska izolacija Austrije i ukidanje prava na suodlučivanje na razini EU predstavljali bi opasnost za zemlju poput Austrije koja je orijentirana na vanjsku trgovinu.

Dugoročni proračun Europske Unije za razdoblje 2021. – 2027.

Kancelar Sebastian Kurz je izjavio kako je stav Austrije o dugoročnom proračunu EU jasan, želeći pokazati solidarnost sa državama koje su pogođene krizom Covid-19, ali da su jedino zajmovi pravi put, a ne bespovratna sredstva. Također se zalagao za

---

[22] Europska Unija, *Austrija* [web stranica] dostupno na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/austria_hr (pristupljeno 05.04.2020.)

[23] European Commission, *Which Member States have the largest share of EU's GDP?* [website] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180511-1?inheritRedirect=true pristupljeno (15.07.2020.)

[24] K. Auel, *"The champions of Euroscepticism? Austria's citizens and the EU",* Katrin Auel, TEPSA Brief, 2018., dostupno na: http://www.tepsa.eu/tepsa-brief-the-champions-of-euroscepticism-austrias-citizens-and-the-eu-katrin-auel/ (pristupljeno 15.07.2020.)

podržavanje zelene i digitalne tranzicije i strukturne reforme te da se iz odgovornosti prema svojim poreznim obveznicima zalaže za kredite.

U početku je plan bio dodijeliti 500 milijardi eura bespovratnih potpora i 250 milijardi zajmova. Međutim, Austrija, Švedska, Nizozemska i Danska, tzv. "štedljiva četvorka" zahtjevale su manje novaca za bespovratna sredstva.

Europsko vijeće je krajem srpnja 2020. godine postiglo dogovor o višegodišnjem financijskom okviru (VFO), odnosno, višegodišnjem proračunu Europske unije za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Čelnici EU-a složili su se s sveobuhvatnim paketom od 1824,3 milijarde eura koji kombinira višegodišnji financijski okvir (1074,3 milijarde eura) i izvanredne napore za oporavak nakon pandemije COVID-19 u skladu s instrumentom Next Generation EU (750 milijardi eura). Raspodjela bespovratnih sredstava izvršit će se samo ako su ispunjeni dogovoreni koraci i ciljevi navedeni u planovima za oporavak i otpornost. Paušalni rabati za godišnji doprinos koji se temelji na bruto nacionalnom dohotku održat će se za Dansku, Njemačku, Nizozemsku, Austriju i Švedsku.[25]

[25] Europsko Vijeće, *Dugoročni proračun EU-a za razdoblje 2021. – 2027.* [web stranica], https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/the-eu-budget/long-term-eu-budget-2021-2027/ (pristupljeno 03.08.2020.)

4. OBILJEŽJA AUSTRIJSKOG GOSPODARSTVA

4.1. Struktura bruto domaćeg proizvoda

Najvažniji sektori austrijskoga gospodarstva 2018. bili su veleprodaja i maloprodaja, promet, usluge smještaja i prehrane, automobilska industrija i elektronika. Rastući sektori su ugostiteljstvo, smještaj, energija i hrana - posebno organski proizvodi. Kao i kod najnaprednijih gospodarstva, austrijskom ekonomijom dominiraju usluge. 70% bruto dodane vrijednosti dolazi iz tercijarnog sektora, 29% iz sekundarnog sektora te 1,3% iz primarnog sektora. [26]

Tablica 4. Sektorska struktura bruto domaćeg proizvoda (BDP u tekućim cijenama) izraženo u milijardama eura

	2000.	2010.	2015.	2017.	2018.
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo = ***primarni sektor***	3.52	3.75	3.89	4.45	4.54
Rudarstvo i kamenolom; proizvodnja	39.61	49,94	58,62	62,62	65,10
Opskrba energijom i vodom; kanalizacija, zbrinjavanje otpada i sanacija	6,50	8,50	8,89	9,85	10,86
Građevinska industrija	14,31	17,12	19,17	21,03	22,23
= sekundarni sektor	60,42	75,56	86,68	93,50	98,20
Trgovina na veliko i malo	24,70	34,33	37,54	39,78	40,99
Prijevoz i skladištenje	10,89	14,61	17,42	18,43	19,10
Djelatnosti smještaja i prehrane	7,73	12,78	15,67	17,34	18,75
Informacije i komunikacije	6,31	8,52	10,68	11,74	12,03
Financijske i djelatnosti osiguranja	10,46	12,11	13,50	13,33	13,69
Poslovanje nekretninama	15,25	24,05	29,90	32,53	34,48
Stručne, znanstvene i tehničke aktivnosti	12,94	23,26	29,20	32,25	34,06

[26] Statistics Austria - *Austria. Data. Figures. Facts* [web stranica] dostupno na: https://www.statistik.at/web_en/publications_services/index.html (pristupljeno 11.07.2020.)

Javna uprava; socijalno osiguranje	11,35	14,39	15,72	16,62	17,19
Obrazovanje; zdravstvo i socijalni rad	21,90	32,61	37,99	40,89	42,45
Ostale uslužne djelatnosti	5,15	7,67	8,83	9,10	9,37
= tercijarni sektor	126.69	184,33	216,46	232,00	242,11
Dodana vrijednost svih sektora	190,62	263,63	307,03	329,94	344,84
Porez na robu umanjen za subvencije	22,98	32,26	37,23	39,96	41,25
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD	**213,61**	**295,90**	**344,26**	**369,90**	**386,09**

Izvor: vlastita izrada prema podacima sa Statistics Austria (2019) dostupno na https://www.statistik.at/web_en/statistics/index.html (pristupljeno 07.05.2020.)

Tablica 4 prikazuje koliko pojedini sektor doprinosi BDP-u i koliko u konačnici BDP iznosi kroz navedena razdoblja. Kontinuirani rast vidljiv je u svakom sektoru.

Industrija

Industrijska područja koncentrirana su oko velikih gradova, najvažnije su industrija hrane i pića, strojarstvo, kemijska industrija, prerada metala i nafte i sve više elektrotehnika i elektrotehnika. Red Bull, Pago, KTM motocikli, Swarovski kristali i PEZ bomboni samo su neki od svima poznatih austrijskih proizvoda. Industrijski sektor, koji čine mala i srednja poduzeća povezana sa srednjoeuropskim tržištima, predstavljaju 25,4% BDP-a i zapošljavaju 24,4% aktivnog stanovništva. Većina poduzeća su mala poduzeća, čak preko tri četvrtine posluje s manje od 10 zaposlenih. 519.000 samozaposlenih radnika i članova obitelji koji rade u obiteljskim poduzećima predstavljaju 12% zaposlenih. [27]

Turizam

Turizam bilježi procvat u zemlji koja se redovno svrstava u top 15 svjetskih turističkih odredišta nudeći bogatu kulturu i povijesnu baštinu, kristalno čista jezera i rijeke, aktivnosti poput skijanja u Alpama, planinarenje i ostale aktivnosti. Oko 250.000 ljudi zaposleno je u turističkoj industriji. U 2018. godini 44,8 milijuna gostiju odlučilo je

[27] Statistics Austria - *Austria. Data. Figures. Facts* [web stranica] dostupno na: https://www.statistik.at/web_en/publications_services/index.html (pristupljeno 11.07.2020.)

provesti svoj odmor u Austriji, što je povećanje od 4,1% u odnosu na godinu ranije, a prvi je put zabilježeno čak 149,8 milijuna noćenja.[28]

Bečka zračna luka je ostvarila povećanje od 10% u 2019. godini odnosu na godinu prije. U cilju im je postati drugi europski aerodrom s 5 zvjezdica nakon Minhena. Michaela Reitterer, predsjednica Austrijskog hotelskog saveza, izjavila je kako je važno pratiti put kvalitete, a ne količine, te kako upravo to doprinosi rastu turizma i povratak gostiju. Također, napominje kako turizam savršeno odgovara trendovima u globalnom turizmu stavljajući fokus na potražnju za organskom hranom, gostoprinstvom, za manjim i lokalnim hotelima, restoranima i trgovinama.

Poljoprivreda

U području poljoprivrede, Austrija svjedoči snažnom trendu ka organskom uzgoju. S ukupnim udjelom od 22%, organska poljoprivredna gospodarstva u Austriji zauzimaju vodeće mjesto među državama članicama EU. Udio poljoprivredne proizvodnje iznosi oko 1,3% BDP-a. Dvije trećine austrijskih gospodarstava smješteno je u alpskim planinama, gdje su uzgajanje goveda ili ovaca najpopularnije. Tijekom proizvodnje mliječnih proizvoda i govedine, austrijski "planinski" poljoprivrednici preuzimaju i zadatak održavanja i očuvanja pašnjaka Alpa. Iako je planinski uzgoj popularan na zapadu, istok pruža idealne uvjete za poljodjelstvo. Mješavina kontinentalne klime i utjecaj Panonije koji pružaju hladne i vlažne zime, ali posebno vrući suhi ljetni dani i hladne noći idealni su za kukuruz, žitarice poput pšenice, ječma i raži, kao i šećernu repu, uljanu repicu i suncokret. Proizvodnja svinja i peradi također je popularna u poljima Austrije. Posljednjih godina Austrija se postavila kao drugi najveći proizvođač soje u Europskoj uniji, te ostvaruje čak jedan posto globalne proizvodnje vina.

4.2. Konkurentnost austrijskog gospodarstva

Globalni indeks konkurentnosti 4 (Global Competitiveness Index 4.0)[29], obuhvaćajući 141 gospodarstvo, mjeri nacionalnu konkurentnost, definiranu kao skup institucija,

[28] Federal Ministry for Sustainability and Tourism, Data, facts and figures 2019/2020, [web stranica] dostupno na https://www.bmlrt.gv.at/service/publikationen/allgemein/data-Facts-and-figures-2019-2020.html (pristupljeno 07.05.2020.)

politika i faktora koji određuju razinu produktivnosti. Pod "konkurentnošću" se podrazumijevaju atributi i kvalitete gospodarstva koji omogućuju učinkovitiju upotrebu proizvodnih faktora. Austrija prema GCI 4.0 zauzima 21 mjesto. Visoka makroekonomsku stabilnost odražava se na povoljna kretanja u proračunu i niske stope inflacije. Ostvaruje dobre rezultate u kvaliteti tradicionalne infrastrukture poput cesta, željeznica, opskrbe električnom energijom ili vodom, kao i u zakonskoj sigurnosti, npr. zaštitu prava intelektualnog i drugog vlasništva ili neovisnost sudstva. S druge strane, veliki teret javnih propisa, ograničen broj veza s letovima, mala upotreba širokopojasnih mreža visokih performansi ili visoki porezi i nameti na rad negativno utječu na ukupni rezultat. Pokazatelji financiranja poduzeća također su ispod prosjeka, gdje su, na primjer, niska tržišna kapitalizacija i nedostatak rizičnog kapitala negativno ocijenjeni. Daljnja kritika je slaba spremnost za poduzetničke rizike ili duljina vremena potrebno za osnivanje nove tvrtke.

4.3. Glavni makroekonomski pokazatelji

Austrijsko gospodarstvo smatra se jednim od najstabilnijih u Europi oslanjajući se na vrlo jaku mrežu malih i srednjih poduzeća usmjerenih na izvoz i značajna ulaganja u istraživanje i razvoj. Javna i privatna potrošnja vjerojatno će i dalje ojačavati domaće gospodarstvo s obzirom na buduće smanjenje izvoza zbog slabijeg vanjskog okruženja.

[29] Svjetski indeks konkurentnosti GCI (Global Competitiveness Index) je najznačajniji indeks konkurentnosti kojeg svake godine izdaje Svjetski gospodarski forum (WEF), u Godišnjem izvješću konkurentnosti.

Tablica 5. Glavni makroekonomski pokazatelji Austrije u razdoblju od 2012.-2019. godine

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
BDP (mlrd eura)	318,65	323,91	333,15	344,27	357,30	370,30	385,71	398,68
BDP po stanovniku u eurima	37816	38209	38992	39894	40882	42103	43644	44919
Godišnji rast realnog BDP-a (%)	0,7	0,0	0,7	1,0	2,1	2,5	2,4	1,6
Stopa inflacije	2,4	2,0	1,7	0,9	0,9	2,1	2,0	1,5
Stopa nezaposlenosti	4.6	4.9	5.3	5.6	5.7	6,0	5.5	4.9
Izvoz (milijuna eura)	123,54	125,81	128,10	131,53	131,12	141,94	150,07	153,50
Uvoz (milijuna eura)	131,98	130,70	129,84	133,52	135,66	147,54	156,05	157,81
Trgovinska bilanca (milijuna eura)	-8,439	-4,895	-1,741	-1,991	-4,542	-5,603	-5,985	-4,316
Javni dug (%BDP-a)	81,9	81,3	84,0	84,9	82,9	78,3	74,0	70,4
Priljevi FDI (milijuna USD)	4,003	5,813	4,800	1,295	-8,401	14,926	2,211	4,523

Izvor: vlastita izrada tablice prema podacima sa OeBFA - Austrijska federalna agencija za financiranje (2020), dostupno na https://www.oebfa.at/ (pristupljeno 15.05.2020.)

Austrija ostvaruje kontinuirani rast BDP-a, u 2019. godini BDP je iznosio 398,68 milijardi eura, što predstavlja povećanje gospodarstva za 1,6% u odnosu na prošlu,

2018. godinu. BDP po glavi stanovnika za 2019. godinu iznosi 44.919 eura. 2018. godine Austrija se nalazila na 11. mjestu po visini BDP-a po glavi stanovnika u usporedbi sa ostalim državama članica OECD-a i na 6. mjestu u odnosu na ostale članice EU. Stopa inflacije je umjerena, a u 2019. godini iznosila je 1,5%.

Glavni prihodi države su porezi i socijalni doprinosi, dok rashodi obuhvaćaju socijalna davanja, razvoj poslovanja i troškove osoblja zaposlenih u javnom sektoru. Od početka 1997. Austrija ispunjava maastrichtski kriterij (deficit ispod 3% BDP-a) s izuzetkom 2004., 2009. i 2010. godine. Javni dug se smanjuje od 2015. godine te 2018. godine iznosi 70,4% BDP-a.

Nezaposlenost se smanjuje od 2017. godine. 2019. godine Austrija se nalazila na desetom mjestu sa najnižom stopom nezaposlenosti.

Kao mala, otvorena ekonomija, snažno je pogođena fenomenom globalizacije. Sve veća integracija i liberalizacija međunarodnih tržišta imale su snažan utjecaj na gospodarski razvoj povećavajući vrijednost kako izvezene tako i uvezene robe. U 2019. godini uvoz je iznosio 157,81 milijardi eura, a izvoz 153,50 milijardi eura, ostvarujući trgovinski deficit od 4,316 milijardi eura, najmanji iznos u promatranom razdoblju.

Priljevi izravnih stranih ulaganja povećali su se sa 2 211 milijuna USD u 2018. godini na 4 523 milijuna USD u 2019.godini.

Tekući račun je u suficitu od 2002. godine i to zahvaljujući turizmu. Izvozna potražnja, uključujući usluge i turizam, dosegla je vrhunac u 2018. godini.

Slika 3. Održivi višak tekućeg računa u razdoblju od 2000.-2018. godine

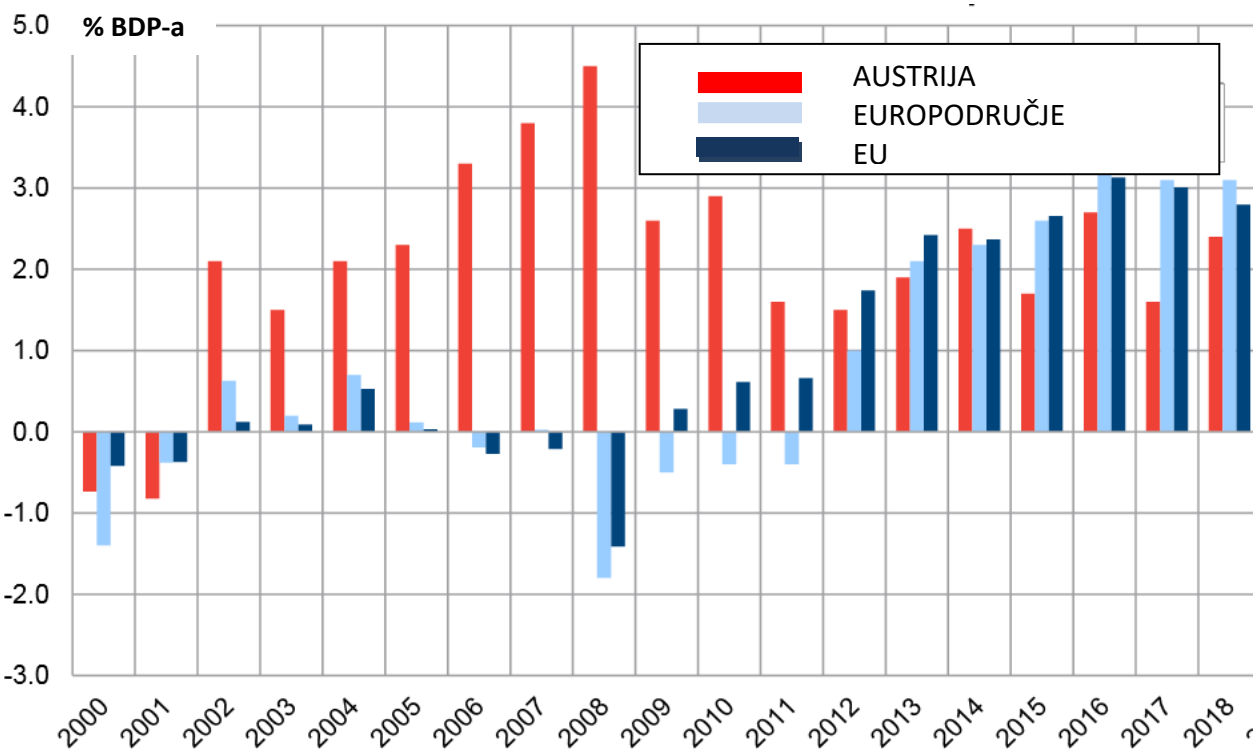

Izvor: OeBFA (2020), Austrijska federalna agencija za financiranje, dostupno na: https://www.oebfa.at/en/ (pristupljeno 27.04.2020.)

Slika 3 prikazuje usporedbu tekućeg računa u postotku BDP-a Austrije sa prosjekom eurpodručja i EU. Vrhunac dostiže u 2008. godini nakon čega oscilira kroz godine, ali ostaje pozitivan. 2018. godine iznosio je oko 2,4% BDP-a ostvarujući blagi rast u odnosu na 2017. godinu.

Što se tiče proizvodnje sirovina i energije, Austrija može iskoristiti obilje resursa. Ima prirodne resurse željezne rude, obojene metale, važne minerale. Međutim, stalan rast industrijskog sektora sve više zahtijeva i dodatni uvoz. To se također odnosi na goriva, energetske resurse i industriju koja proizvodi električnu energiju. Austrija ima vlastite resurse nafte i prirodnog plina.[30] Također, uvozi više robe nego što izvozi, ali njezin je tekući račun neprekidno u suficitu od 2002. godine i nastavit će se poboljšavati tijekom predviđenog horizonta zahvaljujući izvozu usluga.

[30] Austrian Embassy Washington, Foreign Trade Promotion [web stranica] dostupno na https://www.austria.org/foreign-trade-promotion (pristupljeno 18.05.2020.)

Slika 4. Uvoz i izvoz Austrije u razdoblju od 2010. – 2019. godine

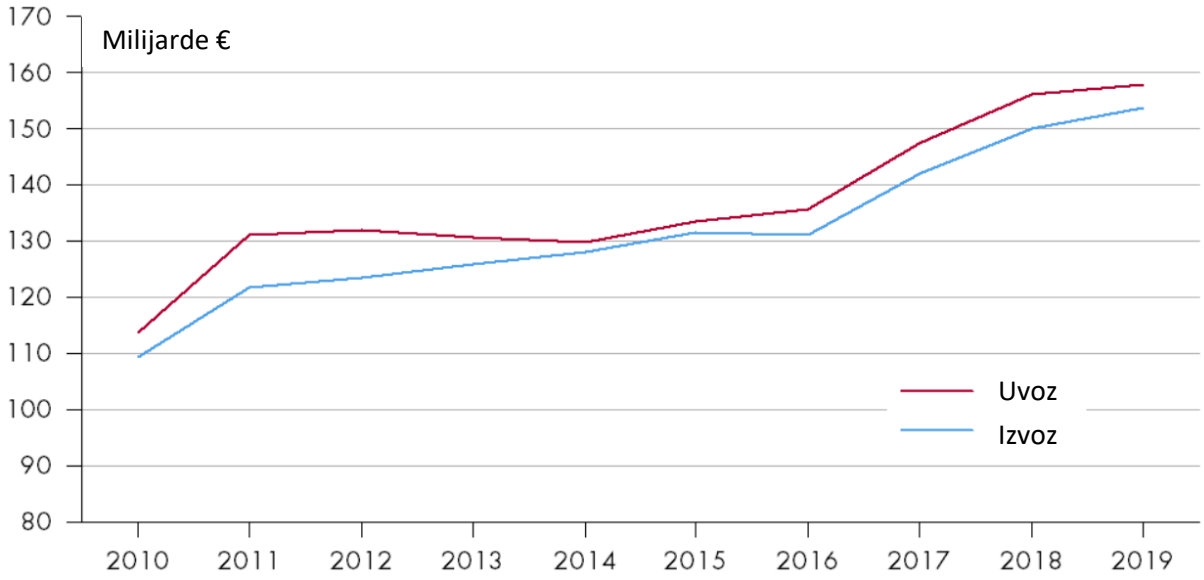

Izvor: Statistik Austria (2020), dostupno na: http://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/aussenhandel/hauptdaten/index.html (pristupljeno 18.05.2020.)

Na slici 4 možemo vidjeti kako Austrija bilježi kontinuirani rast i uvoza i izvoza. Po vrijednosti, najveći rast uvoza ostvaren je u SITC[31] sektorima: strojevi i vozila (+ 3,6% do 56,79 milijardi eura). Najviše se izvozilo kemijskih proizvoda (+ 9,0% do 21,69 milijardi eura), strojeva i vozila (+ 2,5% do 61,77 milijardi eura) i prehrane (+ 5,7% do 8,57 milijardi eura).[32]

Grafikoni 1 i 2 prikazuju kako se najviše proizvoda izvozi u Njemačku (29%), Sjedinjene Američke Države (6,62%), Italiju (6,03%) i Švicarsku (5,01%). Čak više od 60% robe izvozi se u države članice EU. Najviše uvoze iz Njemačke (34%), Italije (6,26%), zatim iz Kine (6,22%), te Sjedinjenih Američkih Država (4,47%)

[31] Strojevi i prijevozna sredstva, gotovi proizvodi razvrstani prema materijalu i ostali gotovi proizvodi

[32] Statistik Austria [web stranica] dostupno na http://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/aussenhandel/hauptdaten/index.html (pristupljeno 18.05.2020.)

Grafikon 1. Najznačajniji partneri u izvozu u 2019 . godini

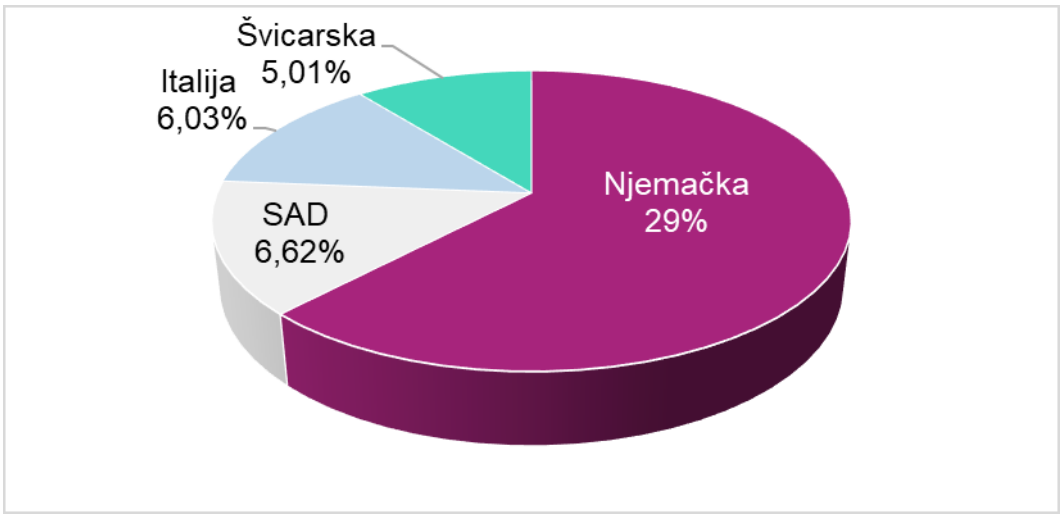

Izvor: vlastita izrada prema podacima sa TrendEcconomy, Austria, dostupni na https://trendeconomy.com/data/h2/Austria/TOTAL (pristupljeno 27.07.2020.)

Grafikon 2. Najznačajniji partneri u uvozu u 2019. godini

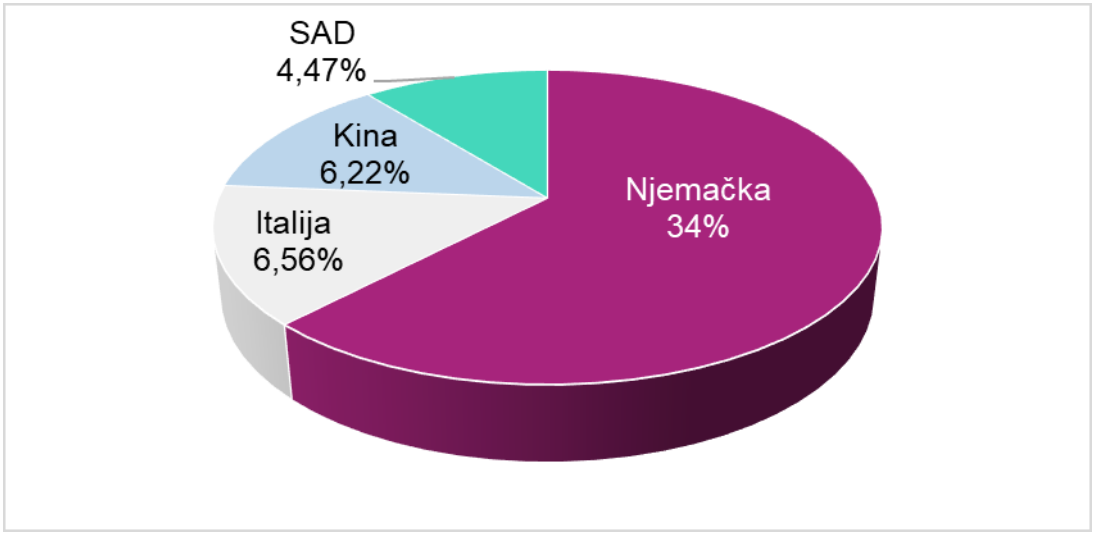

Izvor: vlastita izrada prema podacima sa TrendEcconomy, Austria, dostupni na https://trendeconomy.com/data/h2/Austria/TOTAL (pristupljeno 27.07.2020.)

4.4. Izravna inozemna ulaganja (Foreign direct investment, FDI)

Austrija nudi stranim tvrtkama i investitorima vrhunske vještine, visokokvalitetne, dobro obrazovane radnike, visoku tehnologiju, modernu infrastrukturu i blizinu srednje Europe. Politička i socijalno je stabilna, a ulagači se mogu osloniti na učinkovit pravni sustav, što je ključno za poslovanje. Za izravna strana ulaganja Austrija je postala jedan od najboljih ulagača u srednjoj Europi. Zahvaljujući središnjem položaju, Austrija je najbolje poslovno mjesto za izgradnju poslovnih veza u jugoistočnoj i istočnoj Europi. To potvrđuje ukupno 377 sjedišta u Austriji. Više od 1.000 tvrtki koje djeluju širom svijeta iskorištavaju poslovno okruženje u Austriji. [33]

‘’Velika količina FDI trenutno ulazi u inovativna područja poput informacijske tehnologije, poslovnih usluga, tehnologije, farmacije i biotehnologije. Tri stvari čine Austriju idealnom za ulagače: „svrstava se među najstabilnije zemlje na svijetu, nijedna država na svijetu nije toliko dobro poznata ili povezana s Srednjom i Istočnom Europom, a Austrija nudi izvrsne poticaje - dobijate povrat novca od 14%, na primjer, za istraživanje i razvoj (R&D). To je pomoglo Austriji da postane "druga u Europi po potrošnji na istraživanje i razvoj", kaže Margarete Schramböck, ministrica za digitalna i ekonomska pitanja.[34] Austrija je bila na petom mjestu u EU po ukupnoj potpori države poslovnom istraživanju i razvoju (kao postotak BDP-a) u 2015., a porezni poticaji za istraživanje i razvoj, prema podacima iz 2018. godine, čine 54% ukupne potpore.[35]

Postoje četiri glavne vrste poticaja za investicijske projekte onih tvrtki koje su registrirane u Austriji, a to su regionalni poticaji, poticaji za mala i srednja poduzeća, tehnološki poticaji i ekološki poticaji. Vlada zemlje pruža pomoć kao subvencije poduzetnicima koji upravljaju investicijskim projektima čiji je cilj podrška stvaranju novih radnih mjesta. Najčešći način podrške stranim ulaganjima je osiguranje

[33] ABA - Austrian Business Agency [web stranica] dostupno na https://investinaustria.at/en/ (pristupljeno 18.05.2020.)

[34]BOKU – Sveučilište prirodnih resursa i znanosti o životu Beč [web stranica] dostupno na https://boku.ac.at/universitaetsleitung/rektorat/stabsstellen/qm/themen/dokumentensammlung (pristupljeno 18.05.2020.)

[35]European Commission, 2019 European Semester - Country Reports [web stranica] dostupno na https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

garancije banke za preferencijalni zajam namijenjen provedbi investicijskih projekata. U slučaju provedbe visoko rizičnih ili vrlo velikih investicijskih projekata, mogu se raspravljati o uvjetima za sudjelovanje u raspodjeli projekta ili dodatnih nerizičnih nagrada. Pored potpornih programa, vrlo je važno održati političku stabilnost i administrativnu transparentnost, vladavinu prava, poslovno okruženje, porezno zakonodavstvo, zaštitu prava ulagača, stabilnost zakonodavstva itd.[36]

Grafikon 3. Najveći investitori FDI u 2019. godini

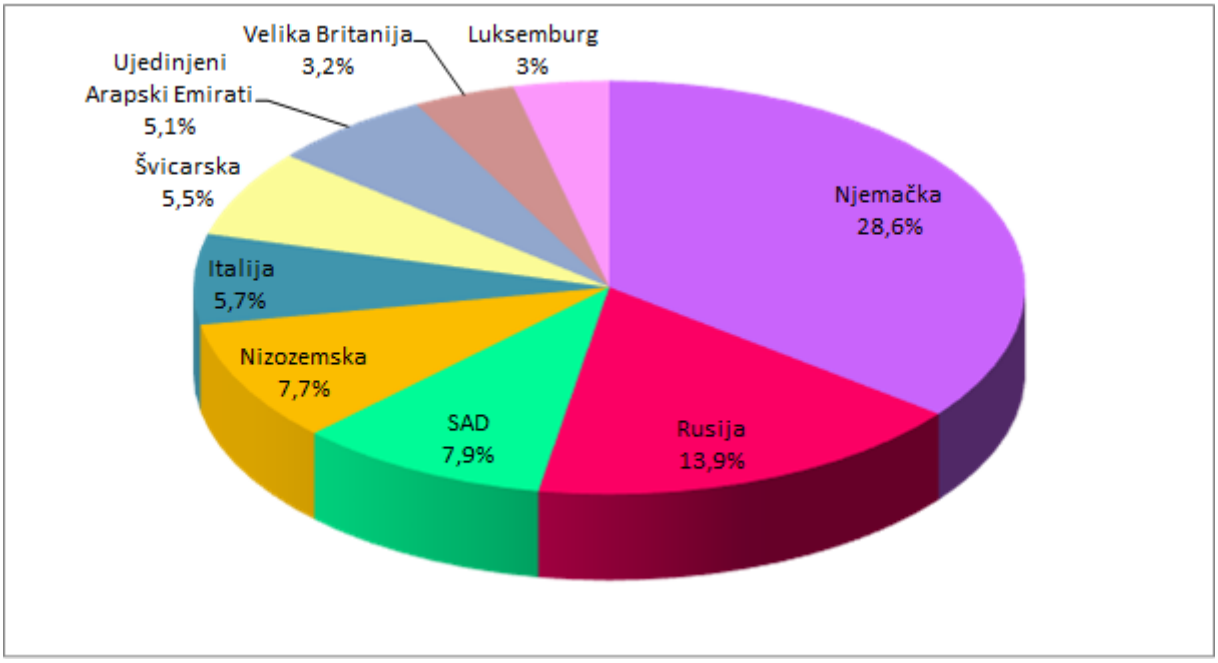

Izvor: vlastita izrada prema podacima sa OeNB-a – središnje banke Austrije, Foreign direct investment dostupni na https://www.oenb.at/en/Statistics/Standardized-Tables/external-sector/foreign-direct-investment.html (pristupljeno 24.04.2020.)

Grafikon 3 prikazuje zemlje investiture u austrijsko gospodarstvo. Njemačke su tvrtke vodeći ulagači najviše zbog teritorijalne blizine i istog službenog jezika. Ranije je Njemačka činila više od 40% FDI u Austriji, danas udio njemačkih ulagača doseže 28,6%, zatim Rusija 13,9%, na trećem mjestu su SAD sa 7,9%, Nizozemska sa

[36] I. Lomachynska, S. Yakubovskiy i Plets, "Dynamics of austrian foreign direct investment and their influence on the national economy. *Baltic Journal of Economic Studies*. vol 4, no. 5, 2018. Str 168. Dostupno na ResearchGate, (pristupljeno 24.04.2020.)

7,7%, Italija sa 5,7%, Švicarska 5,5%. Najviše se ulaže u stručne, znanstvene i tehničke uslužne djelatnosti (54,1%), financijsko posredovanje (14,9%), trgovinu (11,7%), poslovanje nekretninama (4,3%), administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (2,9%), kemikalije, naftni proizvodi, lijekovi (2,2%).[37]

Slika 5. Priljevi izravnih stranih ulaganja u razdoblju od 2007. – 2019. godine prikazano u milijunima eura

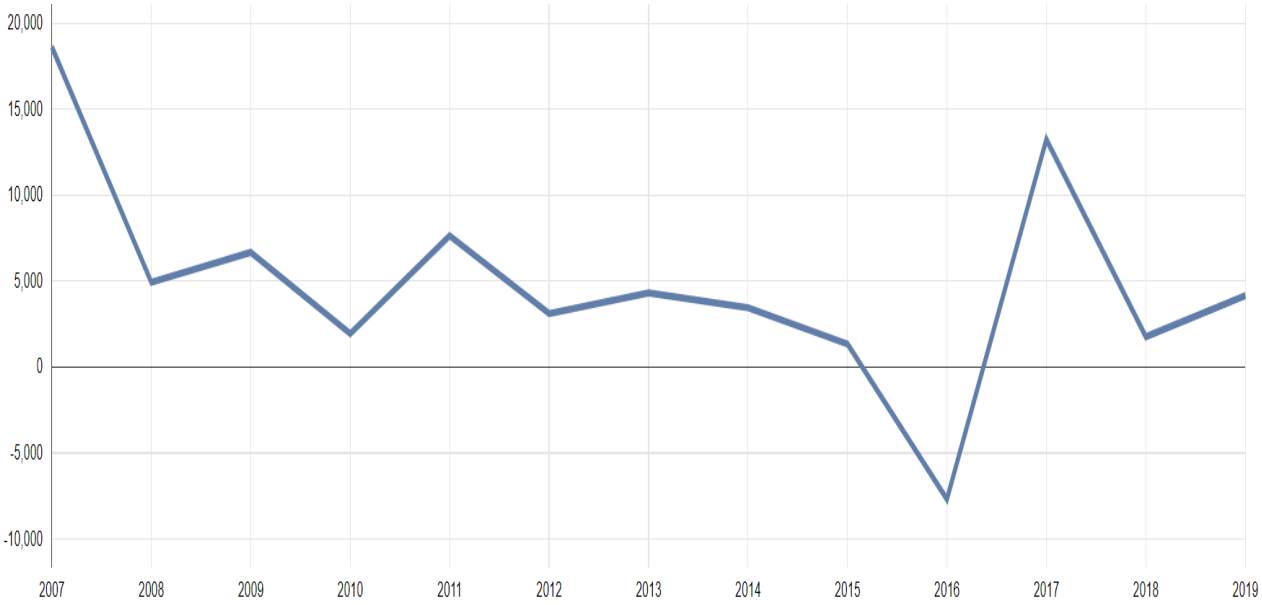

Izvor: OeNB Austria – središnja banka Austrije (2020) dostupno na https://www.oenb.at/en/ (pristupljeno 24.04.2020.)

[37] OeNB Austria – središnja banka Austrije [web stranica] dostupno na https://www.oenb.at/en/ (pristupljeno 24.04.2020.)

Slika 6. Odljevi izravnih stranih ulaganja u razdoblju od 2007. – 2019. godine prikazano u milijunima eura

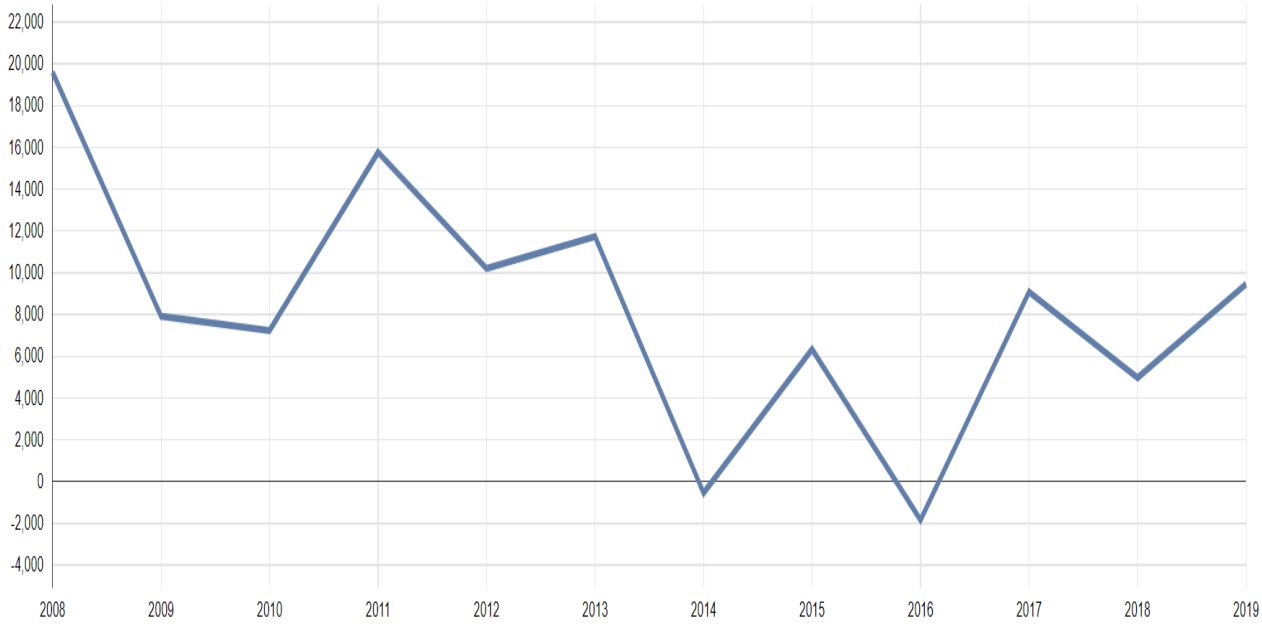

Izvor: OeNB Austria – središnja banka Austrije (2020) dostupno na https://www.oenb.at/en/ (pristupljeno 24.04.2020.)

Na slikama 5 i 6 vidimo kako je Austrija veći ulagač nego primatelj FDI-a. Godine 2014. prvi puta dolazi do promjene kada se odnos priljeva i odijeva promijenio, iznos odljeva FDI se smanjio, a priljev povećao, no već slijedeće godine odnos priljeva i odlijeva se vraća na staro. Za rast greenfield ulaganja vlada nudi stranim kompanijama dodatne poticaje za ulaganje, prvenstveno u okviru regionalnih i inovacijskih politika. Očekuje se samo rast FDI uzimajući u obzir kako investitori poseban značaj stavljaju na tehnološku inovativnost, a po tome se nalazi na drugom mjestu, odmah iza Švedske.[38] Rastuća konkurencija srednje i istočne Europe prisiljava austrijsku vladu da smanji porezno opterećenje za poduzeća. Stopa poreza na dobit iznosi 25%, a očekuje se smanjenje stope poreza na dobit u 2022. godini na 23%, zatim u 2023. godini na 21%. U skladu sa Zakonom o poticanju osnivanja novih tvrtki nova poduzeća oslobođena su plaćanja poreza prilikom kupovine zemljišta,

[38]ABA – Invest in Austria, Research & Development in Austria [web stranica] dostupno na https://investinaustria.at/en/research-development/ (pristupljeno 24.04.2020.)

sudske pristojbe za upis firme u trgovački registar i zemljišne knjige kao i ostale naknade. [39]

Austrija se svrstava među najbolje destinacije za ulaganja i jedna je od najsigurnijih zemalja na svijetu, ima nisku stopom prirodnih katastrofa, a ujedno je i među zemljama s najvišim životnim standardom. Svjesni svog geografski privilegiranog položaja, sve se više oslanjaju na održive metode proizvodnje energije. Austrija se također jasno ističe u svjetskoj usporedbi kada je u pitanju osobna sigurnost. Čak i u velikim gradovima podrazumijeva se da ljudi mogu bezbrižno koristiti javni prijevoz kasno navečer ili prošetati gradom nakon što su pohađali kazališnu predstavu. Vlada visoka razina pravne sigurnosti, što posebno koristi tvrtkama. Ako usporedimo trajanje štrajkova u razdoblju od 2007. – 2016. godine, na prvom mjestu nalazi se Švicarska sa prosječno jednim izgubljenim danom, nakon čega slijedi Austrija sa dva izgubljena dana na drugom mjestu.[40]

Kvaliteta života također uključuje najvišu moguću razinu osobne sigurnosti i nisku stopu kriminala. Gotovo da nema zemalja na svijetu koje se mogu usporediti s Austrijom u pogledu sigurnosti ljudi i imovine. Dobro očuvano prirodno okruženje, zelene livade, planinski pašnjaci, kristalno čista voda i dobra kvaliteta zraka u kombinaciji s jednom od najraznovrsnijih kulturnih ponuda i najvišom kvalitetom života na svijetu čine Austriju državom u kojoj je ugodno živjeti.

4.5. Utjecaj globalne financijske krize iz 2008. godine na austrijsko gospodarstvo

Kriza je pogodila Austriju u drugoj polovici 2008. godine, prekinuvši tako fazu ubrzanog rasta koja je trajala od 2003. godine. Zbog izvozne orijentacije Austrije, bilo je neizbježno da je kriza negativno utjecala na izvozni sektor, posebno u drugoj

[39] I. Lomachynska, S. Yakubovskiy i Plets, "Dynamics of austrian foreign direct investment and their influence on the national economy. Baltic Journal of Economic Studies. vol 4, no. 5, 2018. Str 170. Dostupno na ResearchGate, (pristupljeno 24.04.2020.)

[40] ABA - Austrian Business Agency [web stranica] dostupno na https://investinaustria.at/en/ (pristupljeno 18.05.2020.)

polovici 2008. i prvoj polovici 2009. godine. U 2009. godini neto trgovinska bilanca, iako i dalje pozitivna, drastično je pala za 20%. Proizvodnja je bila najviše pogođena, pad narudžbi u prosjeku je iznosio 30-50%. U prvom tromjesečju 2009. ekonomija se smanjila za 2,2 posto u odnosu na četvrti kvartal 2008. i za 4,9 posto u odnosu na prvi kvartal 2008. Gospodarstvo se nastavilo smanjivati do sredine 2009. godine što znači da je BDP padao 3,6 posto godišnje. Posljednji put kada je austrijsko gospodarstvo zabilježilo takav pad BDP-a 1949.[41] Ipak, austrijsko gospodarstvo i dalje ostvaruje bolje rezultate od ostalih europskih gospodarstava. Stopa nezaposlenosti porasla za 22,6% u roku od jedne godine. S obzirom da je kriza zahvatila najviše sektor prerađivačke industrije, muškarci su više zahvaćeni od žena, osobito mlađi radnici, migranti i nekvalificirani radnici.

Austrijska vlada uvela je promjene na tržište rada i socijalno osiguranje, kao i fiskalnu politiku i državne subvencije, provodila mjere za jačanje likvidnosti i kapitalizacije financijskog sustava. Uvedene su mjere poput poticaja za toplinsku obnovu zgrada, uvedene su porezne olakšice za tvrtke i obitelji, smanjio se porez na dohodak, država je ulagala u infrastrukturu, istraživanje i razvoj, uveden je eko-bonus za vozila kako bi se podržala automobilska industrija i sl. [42]

Jedna od vladinih mjera što se tiče tržišta rada bilo je i skraćivanje radnog vremena što je omogućilo zadržavanje kvalificiranog osoblja izbjegavajući nezaposlenost. Većinu troškova pokrivala je vlada i izdvajala doprinose za socijalno osiguranje poslodavaca nakon šest mjeseci kratkotrajnog rada, kao i posebne financijske poticaje za tvrtke koje kombiniraju usavršavanje ili dodatno obrazovanje sa radom sa kraćim radnim vremenom. U travnju 2009. više od 300 tvrtki uvelo je rad na kraće vrijeme koji je utjecao na više od 37.000 radnika.[43] Iako, samo je 20% radnika zaposlenih na pola radnog vremena odlučilo iskoristiti priliku za poboljšanje svojih vještina. Neto financijska ulaganja domaćinstava prepolovila su se do 2011., iako se

[41] Hermann, C i J. Flecker, " The Austrian model and the financial and economic crisis", U: Lehndorf S. *A triumph of failed ideas European models of capitalism in the crisis,* Brisel, ETUI aisbl, 2012, str.123. Dostupno na: European trade union institute, (pristupljeno 01.03.2020.)

[42] International Society for Labour and Social Security Law [web stranica] dostupno na https://islssl.org/ (pristupljeno 01.03.2020.)

[43] International Society for Labour and Social Security Law [web stranica] dostupno na https://islssl.org/ (pristupljeno 01.03.2020.)

jamstvo depozita nije smanjilo u Austriji. Povećanje nezaposlenosti nije trajalo dugo, kao ni pad BDP-a koji su zajedno sa neto trgovinskom bilancom nastavili rasti 2010. godine. Napori Europske središnje banke, austrijskih tvrtki i kreditnih institucija pomogli su Austriji da se brzo oporavi od smanjenja gospodarske aktivnosti nakon najniže točke u 2009.[44]

4.6. Utjecaj krize uzrokovane koronavirusom COVID-19 na austrijsko gospodarstvo

Austrija je uvela restriktivne mjere već krajem ožujka, a popuštanje mjera u lipnju dovelo je do značajnog poboljšanja na tržištu rada u većini sektora. Prema statističkim podacima Austrije, broj novih radnih mjesta u razdoblju od travnja do lipnja 2020. godine bio je za oko 167.000 veći od broja izgubljenih radnih mjesta. 58% osoba koje su u drugoj polovici ožujka 2020. godine izgubili posao, ponovno su se zaposlili do kraja lipnja 2020. godine. Iako, broj zaposlenih u odnosu na lipanj 2019. niži je za otprilike 106.700 zaposlenih.[45] U travnju 2020. godine vrijednost uvoza robe prikazuje smanjenje za 24,4% u odnosu na travanj 2019. godine, a izvoz robe smanjio se za 22,9%.[46]

BDP se u prvom kvartalu 2020. godine smanjio za 2,6% u usporedbi sa prijašnjim kvartalom. Prilikom procjene smanjenja BDP-a, razmatraju se dva scenarija. Prvi je smanjenje BDP-a u 2020. godini za 6,2%, a drugi je smanjenje BDP-a za 7% i to u slučaju novog vala zaraženih i ponovnog zatvaranja radnih mjesta krajem godine. Očekuje se drastičan pad investicija s obzirom na veliku neizvjesnost. Nezaposlenost će biti 5,2% u slučaju prvog scenarija i 5,7% u slučaju drugog scenarija. Ekonomski

[44] E. Rinde, "The Impact of the Financial Crisis of 2008 on Austria and its Economy" vol. 1, no. 1, 2018, str. 8. Dostupno na MURAJ - Minnesota Undergraduate Research & Academic Journal (pristupljeno 01.03.2020.)

[45] Statistics Austria, *The Austrian labour market during the corona crisis – labour market dana of June 2020* [web stranica] dostupno na https://www.statistik.at/web_en/statistics/index.html (pristupljeno 27.07.2020.)

[46] Statistics Austria [web stranica] dostupno na http://www.statistik.at/web_en/statistics/index.html (pristupljeno 07.08.2020.)

oporavak će potrajati, te se očekuje da će krajem 2021. proizvodnja biti i dalje ispod razine u odnosu na razdoblje prije krize, odnosno 2019. godine. Inflacija će također oslabiti, ali kratkoročno. S obzirom na dodatnu potrošnju kao dio reakcije politike i slabije porezne prihode, otvorit će se veliki deficit državnog proračuna. Za 2021. predviđa se javni dug od 107,2% BDP-a u prvom scenariju i 113,1% BDP-a u drugom scenariju.

4.7. Socijalno partnerstvo

Austrija je jedna od zemalja EU u kojoj socijalno partnerstvo ima posebno snažan utjecaj na socijalnu i ekonomsku politiku. Socijalno partnerstvo se temelji na pronalasku ravnoteže između interesa radnika i poslodavaca preko relevantnih nadležnih tijela koja zastupaju te interese. Ovakva suradnja ugrađena je u austrijski institucionalni sustav nakon Drugog svjetskog rata kao temelj za gospodarski rast te čini karakteristično obilježje Austrije. Ovakva vrsta partnerstva nije propisana ustavom, neformalno je i rezultat slobodne volje. Socijalni partneri uspjeli su utjecati na socijalnu i ekonomsku politiku na puno višim razinama, ne samo u okviru plaća i kolektivnog pregovaranja zahvaljujući jakoj podršci lokalni vlasti, stručnosti i prisutnosti ključnih zastupnika u parlamentima i vladama. Snažnim politikama olakšavaju pristup tržištu rada i osigurava ju poštene uvijete. Zbog svoje stabilnosti, socijalno partnerstvo u Austriji dovelo je do najviše razine kolektivnih ugovora o plaćama u EU-u: gotovo 100% zaposlenih u Austriji zaposleno je temeljem sporazuma o plaćama, postignutog suradnjom saveza uključenih u socijalno partnerstvo. Usporedba s drugim zemljama, poput Njemačke (62%) ili SAD-a (14%), prikazuje koliko je model socijalnog partnerstva u Austriji jedinstven. Austrijski model socijalnog partnerstva dostigao je vrhunac u 1960-ima i 1970-ima, nakon čega je utjecaj smanjen, jedan od razloga je i pristupanje Europskoj Uniji jer se odluke o temama poput poljoprivrede, tržišnog natjecanja i monetarne politike donose se na razini EU.[47]

[47] New Austrian Information, The Austrian Way [web stranica], dostupno na: http://www.austrianinformation.org/winter-2015-16/the-austrian-way (pristupljeno 05.05.2020.)

5. ZAKLJUČAK

Austrijsko gospodarstvo smatra se jednim od najstabilnijih u Europi održavajući bliske odnose sa ostalim članicama Europske Unije, ali i SAD-om, trećim najvećim trgovinskim partnerom. Austrija ima nisku stopu nezaposlenosti, kvalificiranu radnu snagu, pritom se radna mjesta stalno otvaraju, posebno u smještaju i ugostiteljstvu, IT sektoru te građevinarstvu, poljima koja već godinama bilježe rast. Rizik od siromaštva i socijalne isključenosti ostaje stabilan i ispod razine EU, a potrošnja na socijalnu zaštitu jedna je od najvećih u EU. Općenito, socijalni transferi su učinkoviti u smanjenju nejednakosti dohotka i zaštite ljudi od siromaštva i socijalne isključenosti, iako one ranjive skupine i dalje ostaju. Beč je ponovno 2019. godine izabran na prvo mjesto po kvaliteti života prema Mercerovom indeksu kvalitete života. Gotovo da se nijedna zemlja na svijetu ne može uspoređivati s Austrijom u pogledu sigurnosti ljudi i imovine. Također, austrijski mirovinski, zdravstveni i dugotrajni sustavi skrbi nude adekvatne pogodnosti i usluge visoke kvalitete. Domaća potražnja glavni je pokretač rasta zahvaljujući rastu privatne potrošnje i visoke stope štednje, pritom zauzimajući sedmo mjesto u europskom indeksu kupovne moći.

Austrija zauzima drugo mjesto u Europi po značajnoj potrošnji na istraživanje i razvoj što u konačnici doprinosi većem broju izravnih stranih ulaganja. Stabilna je zemlja, politički i socijalno, a strani ulagači se mogu osloniti na učinkovit pravni sustav, što je ključno za poslovanje. Zahvaljujući povoljnom geografskom položaju, Austrija je najbolje poslovno mjesto za izgradnju poslovnih veza u jugoistočnoj i istočnoj Europi. Porezni sustav spada u jedno od deset najboljih na svijetu, bolji od SAD-a, Kanade i Njemačke. Od početka financijske krize 2008. godine Austrija je kontrolirala nezaposlenost nizom inicijativa - uključujući skraćeno radno vrijeme što je omogućilo zadržavanje kvalificirane radne snage pritom izbjegavajući nezaposlenost, pojačano obrazovanje i osposobljavanje za daljnji rad, smanjenje poreza na dohodak, smanjenje troškove javnog prijevoza i tome slično. Većinu troškova pokrivala je vlada i izdvajala doprinose za socijalno osiguranje poslodavaca nakon šest mjeseci kratkotrajnog rada, kao i posebne financijske poticaje za tvrtke koje kombiniraju usavršavanje ili dodatno obrazovanje sa radom sa skraćenim radnim vremenom. Povećanje nezaposlenosti nije trajalo dugo, kao ni pad BDP-a koji su zajedno sa

neto trgovinskom bilancom nastavili rasti već 2010. godine. Napori Europske središnje banke, austrijskih tvrtki i kreditnih institucija pomogli su Austriji da se brzo oporavi od smanjenja gospodarske aktivnosti, iako je povoljna gospodarska situacija i prije krize doprinijela brzom oporavku. Pritom je važno spomenuti socijalno partnerstvo koje se temelji na pronalasku ravnoteže između interesa radnika i poslodavaca preko relevantnih nadležnih tijela koja zastupaju te interese. Suradnja koja je u austrijski sustav uvedena nakon Drugog svjetskog rata i od tada ima važnu ulogu u gospodarskom rastu Austrije.

LITERATURA

Internet izvori:

1. ABA – Invest in Austria, dostupno na https://investinaustria.at/en/ (pristupljeno 12.05.2020.)
2. Advantage Austria, dostupno na https://www.advantageaustria.org/international/index.en.html (pristupljeno 12.05.2020.)
3. Adarov A., Stehrer R., "Implications of Foreign Direct Investment, Capital Formation and its Structure for Global Value Chains" *Working Paper 170,* no. 170 November, 2019, https://wiiw.ac.at/implications-of-foreign-direct-investment-capital-formation-and-its-structure-for-global-value-chains-p-5103.html, pristupljeno 24.04.2020.)
4. Austria arrive and revive, *Nature and Climate,* dostupno na https://www.austria.info/en/service-and-facts/about-austria/nature-climate (pristupljeno 26.03.2020.)
5. Austrian Embassy Washington, *The social partnership,* dostupno na https://www.austria.org/the-social-partnership (pristupljeno 05.05.2020.)
6. BOKU – Sveučilište prirodnih resursa i znanosti o životu Beč, dostupno na https://boku.ac.at/universitaetsleitung/rektorat/stabsstellen/qm/themen/dokumentensammlung (pristupljeno 18.05.2020.)
7. D. McNamee, *The Austrian Miracle*, 05.11.2012., dostupno na https://foreignpolicy.com/2012/11/05/the-austrian-miracle/ (pristupljeno 05.05.2020.)
8. European Commission, *Education and Training Monitor 2019. – Austria,* dostupno na https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/education-and-training-monitor-2019-austria-report_en (pristupljeno 05.04.2020.)
9. European Commission, *2019 European Semester - Country Reports,* dostupno na https://ec.europa.eu/info/publications/2019-european-semester-country-reports_en

10. European Council, *Special European Council, 17-21 July 2020,* dostupno na https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2020/07/17-21/ (pristupljeno 23.07.2020.)

11. European Union, *Austria,* dostupno na https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/austria_en (pristupljeno 05.04.2020.)

12. Europost, *Negotiations on long-term EU budget continue,* dostupno na: https://europost.eu/en/a/view/negotiations-on-long-term-eu-budget-continue-on-sunday-30120 (pristupljeno 21.07.2020.)

13. Encyclopedia Britannica, *Austria,* dostupno na https://www.britannica.com/place/Austria (pristupljeno 26.03.2020.)

14. E. Rinde, "The Impact of the Financial Crisis of 2008 on Austria and its Economy" vol. 1, no. 1, 2018, str. 8. Dostupno na MURAJ - Minnesota Undergraduate Research & Academic Journal (pristupljeno 01.03.2020.)

15. Europska Unija, *Austrija*, dostupno na: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries/member-countries/austria_hr (pristupljeno 05.04.2020.)

16. F. Breuss, "Effects of Austria's EU Membership", Austrian Economic Quarterly. vol. 18, no 2, 2013, str. 111. Dostupno na Ideas/RePEc (pristupljeno 06.04.2020.)

17. Federal Government‘s official information website on migration to Austria, Geography and migration, dostupno na https://www.migration.gv.at/en/living-and-working-in-austria/austria-at-a-glance/geography-and-population/ (pristupljeno 05.04.2020.)

18. Federal Ministry Republic of Austria, Agriculture, Regions and Tourism, dostupno na https://www.bmlrt.gv.at/english/ (pristupljeno 07.05.2020.)

19. Federal Ministry for Sustainability and Tourism, Data, facts and figures 2019/2020, dostupno na https://www.bmlrt.gv.at/service/publikationen/allgemein/data-Facts-and-figures-2019-2020.html (pristupljeno 07.05.2020.)

20. Hermann, C i J. Flecker, " The Austrian model and the financial and economic crisis", U: Lehndorf S. *A triumph of failed ideas European models of capitalism*

in the crisis, Brisel, ETUI aisbl, 2012, str.123. Dostupno na: European trade union institute, (pristupljeno 01.03.2020.)

21. I. Lomachynska, S. Yakubovskiy i Plets, "Dynamics of austrian foreign direct investment and their influence on the national economy. Baltic Journal of Economic Studies. vol 4, no. 5, 2018. Str 168. Dostupno na ResearchGate, (pristupljeno 24.04.2020.)
22. IndexMundi, *Germany vs. Austria,* dostupno na: https://www.indexmundi.com/factbook/compare/germany.austria (pristupljeno 26.02.2020.)
23. International Monetary Fund Austria, dostupno na https://www.imf.org/en/Countries/AUT#whatsnew (pristupljeno 06.04.2020.)
24. International Society for Labour and Social Security Law, dostupno na https://islssl.org/ (pristupljeno 01.03.2020.)
25. Invest in Austria, *Austria in the EU – the advantages*, dostupno na: https://investinaustria.at/en/business-location-austria/in-eu.php (pristupljeno 05.04.2020.)
26. Lernhelfer, dostupno na https://www.lernhelfer.de/ (pristupljeno 26.03.2020.)
27. Ministry for Sustainability and Tourism, dostupno na www.bmnt.gv.at/english/, (pristupljeno 27.04.2020.)
28. Ministry of Labor, Social Affairs, Health and Consumer Protection, dostupno na www.sozialministerium.at (pristupljeno 27.04.2020.)
29. New Austrian Information, *The Austrian Way*, dostupno na: http://www.austrianinformation.org/winter-2015-16/the-austrian-way (pristupljeno 05.05.2020.)
30. Nordea Bank Denmark, *Country profile Austria*, dostupno na https://www.nordeatrade.com/en/explore-new-market/austria/economical-context? (pristupljeno 16.05.2020.)
31. OECD – Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj, dostupno na https://www.oecd.org/ (pristupljeno 30.03.2020.)
32. OeBFA (2020), Austrijska federalna agencija za financiranje, dostupno na: https://www.oebfa.at/en/ (pristupljeno 22.04.2020.)
33. OeNB - Nacionalna banka Austrije, dostupno na https://www.oenb.at/en/ (pristupljeno 06.04.2020.)

34. Reutes, *'Europe's Moment': EU lays out costly rescue for squabbling bloc,* dostupno na*:* https://www.reuters.com/article/us-eu-budget-recovery/europes-moment-eu-lays-out-costly-rescue-for-squabbling-bloc-idUSKBN23238V (pristupljeno 17.07.2020.)
35. SalaryExplorer, *Average Salary in Austria 2020*, dostupno na: http://www.salaryexplorer.com/salary-survey.php?loc=14&loctype=1 (pristupljeno 22.04.2020.)
36. Statistics Austria, dostupno na: http://www.statistik.at/web_de/presse/122787.html (pristupljeno 24.04.2020.)
37. Santander Trade, *Austria: Foreign investment,* dostupno na: https://santandertrade.com/en/portal/establish-overseas/austria/foreign-investment (pristupljeno 24.04.2020.)
38. Societe Generale, *Country risk of Austria,* dostupno na https://import-export.societegenerale.fr/en/country/austria/trade-country-risk (pristupljeno 02.04.2020.)
39. The Global Economy, *Austria: Foreign Direct Investment,* dostupno na https://www.theglobaleconomy.com/Austria/Foreign_Direct_Investment/ (pristupljeno 24.04.2020.)
40. TrendEconomy, Austria, dostupno na https://trendeconomy.com/ (pristupljeno 27.07.2020.)
41. WIFO – Austrian Institute of Economic Research, dostupno na https://www.wifo.ac.at/en (pristupljeno 05.04.2020.)
42. WIIW – Macroeconomic information on 10 CSEE countries www.wiiw.ac.at (pristupljeno 24.04.2020.)
43. WKO – Austrijska gospodarska komora, *This is Austria - Facts & Figures* dostupno na https://news.wko.at/news/oesterreich/this-is-austria-facts.pdf (pristupljeno 05.04.2020.)
44. World's Top Exports, *Austria,* dostupno na http://www.worldstopexports.com/ (pristupljeno 18.05.2020.)

POPIS SLIKA, GRAFIKONA I TABLICA

Popis slika

Slika 1. Dug kućanstva - usporedba Austrije sa prosjekom EU 8

Slika 2. Međunarodna kretanja stanovništva 10

Slika 3. Održivi višak tekućeg računa 23

Slika 4. Uvoz i izvoz Austrije u razdoblju od 2010. – 2019. godine 24

Slika 5. Priljevi izravnih stranih ulaganja u razdoblju od 2007. – 2019. godine prikazano u milijunima eura 28

Slika 6. Odljevi izravnih stranih ulaganja u razdoblju od 2007. – 2019. godine prikazano u milijunima eura 29

Popis grafikona

Grafikon 1. Najznačajniji partneri u izvozu u 2019 . godini 25

Grafikon 2. Najznačajniji partneri u uvozu u 2019. godini 25

Grafikon 3. Najveći investitori FDI u 2019. godini 27

Popis tablica

Tablica 1. Stanovništvo Austrije u razdoblju od 2000.-2018. godine 3

Tablica 2. Obrazovanje - usporedba Austrije sa prosjekom EU u 2009. i 2018. godini5

Tablica 3. Usporedba stopa nezaposlenosti za Austriju za 2014. i 2019. godinu 6

Tablica 4. Sektorska struktura bruto domaćeg proizvoda (BDP u tekućim cijenama) izraženo u milijardama eura 17

Tablica 5. Glavni makroekonomski pokazatelji Austrije u razdoblju od 2012.-2019. godine 21

SAŽETAK

Ovaj rad daje pregled trenutne ekonomske i socijalne situacije u zemlji. Analizira se povoljan geografski položaj, demografska obilježja i obilježja austrijskog gospodarstva. Navode se razlozi zašto je Austrija sve privlačnija stranim investitorima, kakve uvjete poslovanja nudi i kakve postupke je vlada provela za brz oporavak od globalne financijske krize 2008. godine. Definira se socijalno partnerstvo, odnos koji ima važnu ulogu u razvitku zemlje. Na kraju rada iznesen je zaključak i odgovor na pitanje što Austriju čini uspješnom zemljom te je navedena literatura koja je korištena za pronalazak ključnih informacija i podataka.

Ključne riječi: Austrija, gospodarstvo, Europska Unija, socijalno partnerstvo

SUMMARY

The thesis gives na owerview of current economic and social situation in the country. It begins with analysis of geographical position, demographic caracteristics and caracteristics of the Australian economy which is the thesis subject. The thesis explains main reasons of its attractivnes to investors, which bussines conditions it offers and what kind of procedures has the government taken for fast recovery of economy after the global financial crisis in 2008. Also it defines social partnership which plays an important role in development of the country. In the very end are given the conclusive toughts regarding the subject, and is listed the literature which is used to find key information and data.

Key words: Austria, economy, European Union, social partnership